

fullmäktige överlärare Tage Lindberg. Lektor Lide tackade å Uppsala stads vägnar.

Ett praktfullt fyrverkeri, tjärtunnebål och nyårssalut var populära inslag i denna folkfest.

Med anledning av införlivandet med Uppsala stad har båda kommunerna utgivit minnesskrifter. Minnesskriften över Gamla Uppsala har redigerats av Harald Gustafson, Teodor Carlsson, Sten L. Carlsson och Tage Lindberg. Den vill skildra »vardagens trofasta, tålmodiga och hängivna arbete i kommunens tjänst och bidra till att öka kunskapen om det trägna arbete, som av intresserade krafter utförts inom den kommunala självstyrelsens ram». Bondkyrko sockens minnesskrift har författats av Harry Törnquist och Sven Westerman. Skriften har dessutom ett värdefullt bidrag av landsantikvarie Nils Sundquist, som skrivit inledningskapitlet om Bondkyrko sockens äldre historia. För övrigt är boken en hyllning till den kommunala självstyrelsen, en skildring av dess olika organ och verksamhetsgrenar och tillika något av en historik över svenskt självstyre överhuvud.

—k.

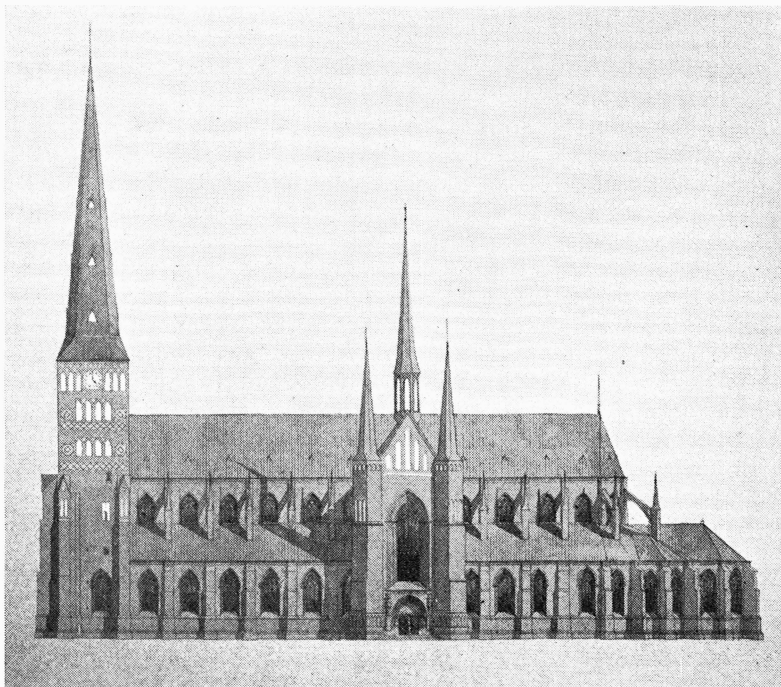

Bild 1. »Allhelgonadag.» Arkitekt: Lennart Tham, medarbetare arkitekt Alf Bidén. Andra pris.

ARKITEKTTÄVLINGEN FÖR UPPSALA DOMKYRKAS RESTAURERING

Då tävlingstiden för arkitekttävlingen om restaurering av Uppsala domkyrka utgick 1 november 1946 hade 25 förslag inlämnats. Prisenämnden bestod av domprost Algot Anderberg, professor Gerda Boëthius, professor Gösta Bagge, f. riksantikvariern Sigurd Curman, ärkebiskop Eidem, professor Paul Hedqvist, generaldirek-

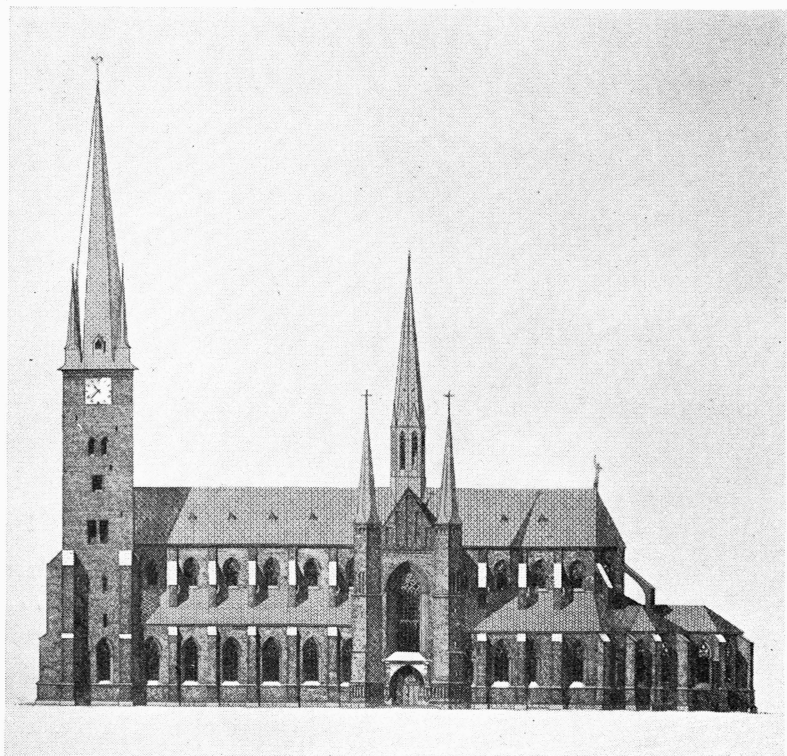

Bild 2. »Vindarnas tempel.» Arkitekter: professor Ivar Tengbom, riksantikvarie Martin Olsson och arkitekt Anders Tengbom. Andra pris.

tör Henning Leo, professor Erik Lundberg, intendent Ärland Noreen, domkyrkoarkitekt Helge Thiis och arkitekt Helge Zimdahl.

Nämnden delade inte ut något första pris men däremot två lika stora andra pris och ett tredje samt beslöt inköpa ytterligare fem förslag. Med andra pris om 8,000 kr. belönades förslaget »Allhelgonadag», författat av arkitekt Lennart Tham med arkitekt Alf Bidén som medarbetare, och förslaget »Vindarnas tempel», författat av professor Ivar Tengbom, hans son arkitekt Anders Tengbom och riksantikvarie Martin Olsson, samt med ett tredje pris om 6,000 kr. förslaget med motto »Syntes», som har till upphovsman byggnadsrådet Ragnar Hjorth. Vidare har för 5,000 kr. vardera inköpts förslaget med motto »Templum Upsalense Redivivum», författat av

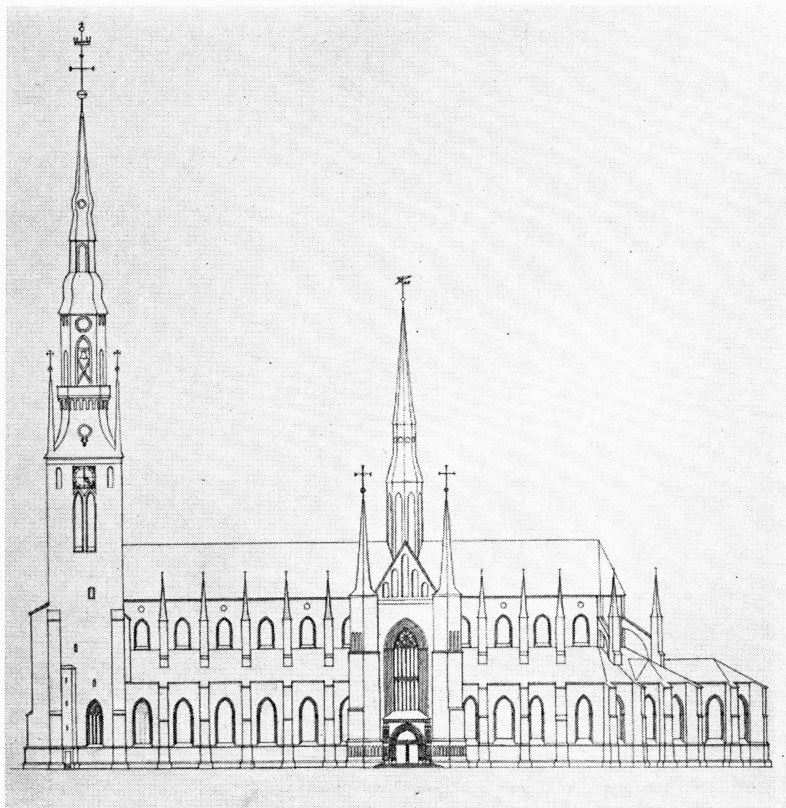

Bild 3. »Syntes.» Arkitekt: byggnadsrådet Ragnar Hjorth. Tredje pris.

Lennart Tham samt förslaget »S:t Eriks Skrin», författat av Cyrillus Johansson. Tre förslag inköptes för 3,000 kr. vardera, nämligen »Med fasta rötter» av arkitekt Sigurd Lewerentz, »Mikaelitid» av arkitekt Tore Virke och antikvarie Per Olof Vestlund, samt »Gånge cement ifrån» av stadsarkitekt Gunnar Wetterling och arkitekt Gustaf Lettström. En omtävlan mellan de prisbelönade har föreslagits.

Det material, som inlämnats av de 25 tävlande, utställdes i mars 1947 i landstingssalen på Uppsala slott. Utställningen omfattade tävlingsritningarna, modeller och skriftliga beskrivningar. Som jämförelse voro utställda äldre ritningar från Uppsala domkyrka samt

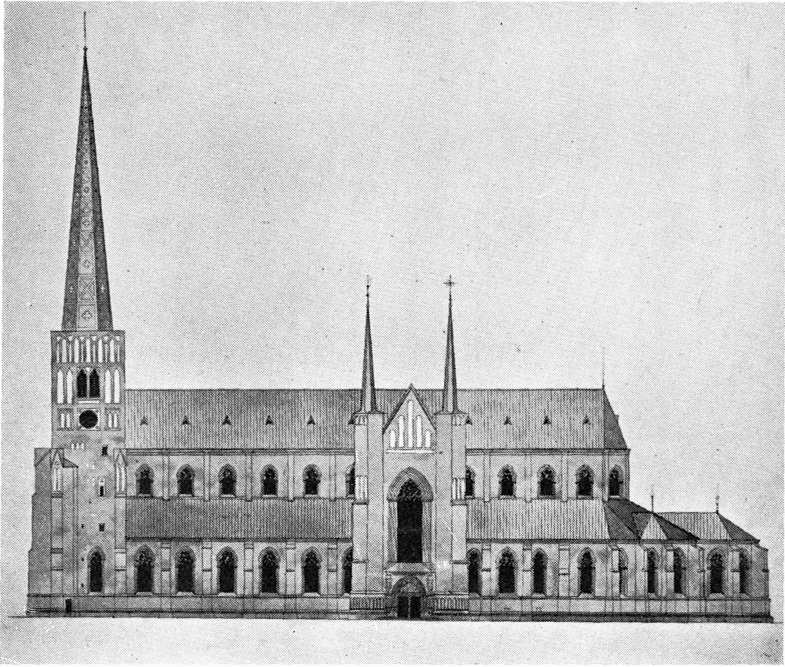

Bild 4. »Templum Upsalense redivivum.» Arkitekt: Lennart Tham. Inköp.

de ritningar, som låg till grund för den förra restaureringen under Helgo Zettervall 1885—1893. Utställningen hade ordnats av landsantikvarie Nils Sundquist i samråd med tävlingsnämndens sekreterare byrådirektör Åke Tengelin.

En övervägande majoritet av de tävlande hade sökt anknyta till den baltiskt påverkade tegelarkitektur kyrkans yttre länge hade. En mindre talrik falang sökte med modifikationer av olika slag bevara den befintliga Zettervallska exteriören i viktiga delar.

Prisnämndens yttrande om förslagen är mycket summariskt. Man tycker sig där spåra, trots uppskattande även av andra riktningar, en tydlig förkärlek för den baltiska typen, kanske till stor del betingad av antikvariska synpunkter. »Ett klokt och vackert tillvaratagande av det baltiska inslaget i kyrkans historia», är nämndens åsikt om det prisbelönade »Allhelgonadag». Detta förslag visar en tämligen försiktig baltisering av den nuvarande kyrkan. Blinderingarna har delvis rekonstruerats efter uppmåtningsritningarna

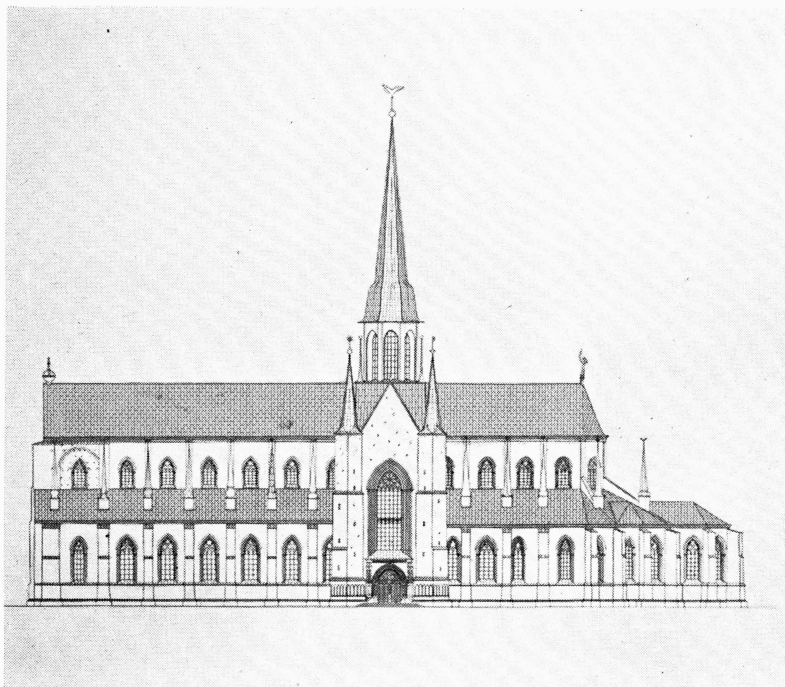

Bild 5. »S:t Eriks skrin.» Arkitekt: Cyrillus Johansson. Inköp.

och efter avbildningar och fotografier, och de utökas på tornen med ett galleri av nya spetsbågiga blindingar. Strävbågarna har en baltisk form.

Det andra förslaget, som gavs andra pris, »Vindarnas Tempel», säges ha »mycket gemensamt med god svensk byggnadstradition och präglas av en enkel och flärdfri kraft». Det behåller de gamla spirorna och bygger upp tornkroppen över deras undre del. F. ö. utmärks det av ett anslutande till den sena medeltidens kyrka, liksom »Allhelgonadag», Ragnar Hjorths »Syntes» vill »insmälta bevarade 'äkta' partier, murverk och detaljer i en ny arkitektonisk helhet, som på ett naturligt sätt framhäver byggnadens individuella skapnad och karaktär». Strävsystemet är gotiskt med öppna strävor över sidoskeppen men inte över kapellen. Spirorna närmar sig 1600-talets och ger åt kyrkan ett drag av stormaktstidens festlighet. I Lennart Thams andra, mer radikala förslag möter man »ett fritt

och självständigt nyskapande, som i exteriören ger uttryck åt katedralens storartade gotiska inre». I detta förslag har kyrkan befriats från yttre strävapparater. De mest slående förändringarna av kyrkans karaktär visar Cyrillus Johanssons »S:t Eriks Skrin» och Sigurd Lewerentz' »Med fasta röter». Cyrillus Johansson vill riva de två västtornen och framför västfasaden skapa en piazza med fristående kampanil, men förslaget är enligt prisnämnden inte godtagbart ur antikvarisk synpunkt, även om det har förtjänster, huvudsakligen i det fantasifulla greppet på uppgiften. Om Lewerentz' förslag, som innebär en funktionalistisk översättning av gotiken, säger nämnden: »Även om man måste ställa sig betänksam mot att i detta fall tillgripa så radikala åtgärder är dock förslaget intressant.»

Alla de tre försträvningssystem, som kommit till användning, är godtagbara ur teknisk synpunkt, systemet med över sidotaken uppdragna strävmurar, det med öppet strävsystem eller det med strävsystemet dolt under taken.

Utställningen i landstingssalen besöktes av omkring 2,000 personer, arkitekter och andra intresserade från Stockholm, folk från ärkestiftets landsbygd, en påfallande mängd äldre, som mindes domkyrkan från tiden före den Zettervallska restaureringen, skolklasser och i övrigt folk av alla kategorier. Allmänheten och de flesta av arkitekterna tyckte att den gotiska resningen — Zettervalls verk — är ett väsentligt värde, som bör bevaras. De höga tornen ville man gärna ha kvar i stadens silhuett, även om det inte var många som önskade att den Zettervallska kyrkan skulle få stå kvar helt oförändrad.